

HRVATSKI SABOR

Klasa: 021-12/08-09/03

Urbroj: 65-08-04

Zagreb, 15. veljače 2008.

ZASTUPNICIMA HRVATSKOGA SABORA

PREDSJEDNICIMA RADNIH TIJELA

Na temelju članka 32. stavak 1. podstavak 3. Poslovnika Hrvatskoga sabora u prilogu upućujem *Izvešće o radu Odbora za etiku u znanosti i visokom obrazovanju za razdoblje od 6. veljače 2006. do 1. siječnja 2008. godine*, koje je predsjedniku Hrvatskoga sabora, sukladno članku 112. stavku 6. Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (*Narodne novine*, broj 123/03., 198/03., 105/04. i 174/04.), dostavio Odbor za etiku u znanosti i visoko obrazovanje, aktom od 13. veljače 2008. godine.

PREDSJEDNIK

Luka Bebić

REPUBLIKA HRVATSKA
ODBOR ZA ETIKU U ZNANOSTI I VISOKOM
OBRAZOVANJU
AGENCIJA ZA ZNANOST I VISOKO OBRAZOVANJE
10000 Z A G R E B, Savska cesta 41/8

Klasa: 035-05/07-01/0002

Ur. broj: 355-06-08-7

Zagreb, 13. veljače 2008.

Predsjednik Hrvatskog sabora
g. Luka Bebić
Hrvatski sabor
Trg sv. Marka 6
10000 Zagreb

REPUBLIKA HRVATSKA
81 - HRVATSKI SABOR
ZAGREB, Trg Sv. Marka 6

Primljeno: 15-02-2008		
Klasifikacijska oznaka:	Org. jed.	
021-12/08-09/03	65	
Uredbeni broj:	Pril.	Vrij.
355-08-03	1	-

Poštovani,

povodom Vašeg dopisa o usklađivanju Izvješća Odbora za etiku u znanosti i visokom obrazovanju s odredbama Poslovnika Hrvatskog sabora (klasa: 021-12/08-09/03, urbroj: 65-08-02), šaljem Vam dopunjeno Izvješće o radu Odbora s priložima.

S poštovanjem

Predsjednik
Odbora za etiku u znanosti i visokom obrazovanju:

doc. dr. sc. Vedran Katavić

**REPUBLIKA HRVATSKA
ODBOR ZA ETIKU U ZNANOSTI I
VISOKOM OBRAZOVANJU**

Agencija za znanost i visoko obrazovanje
Savska cesta 41/VIII
10 000 Zagreb

Klasa: 035-05/07-01/0002

Ur. br.: 355-06-07-5

7. veljače 2008. g.

Hrvatski sabor
Trg sv. Marka 6
10 000 Zagreb

IZVJEŠĆE HRVATSKOM SABORU

o radu Odbora za etiku u znanosti i visokom obrazovanju za razdoblje
od 6. veljače 2006. g do 1. siječnja 2008. g.

Osnivanje Odbora

Odbor za etiku u znanosti i visokom obrazovanju konstituiran je 6. veljače 2006. g. Temeljem članka 112. Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju u sastavu prof. dr. sc. Julijan Dobrinić (Tehnički fakultet Sveučilišta u Rijeci), dr. sc. Zorica Jurković (znanstveni savjetnik, Poljoprivredni institut Osijek), doc. dr. sc. Vedran Katavić (Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu), doc. dr. sc. Tonči Matulić (Katolički Bogoslovni fakultet), prof. dr. sc. Marko Petrak (Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, zamjenik predsjednika), akademik Nikša Stančić (Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu), prof. dr. sc. Ivana Weygand-Đurašević (Prirodoslovno-matematički fakultet Sveučilišta u Zagrebu), prof. dr. sc. Vlasta Zanchi (Fakultet elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje Sveučilišta u Splitu) i prof. dr. sc. Daniela Živković (Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu).

Članovi odbora koji su dali ostavke:

- doc. dr. sc. Tonči Matulić (Katolički Bogoslovni fakultet, prvi predsjednik Odbora) dao je ostavku nakon konstituirajuće sjednice Odbora, a 8. lipnja 2006.

godine zamijenio ga je prof. dr. sc. Marijan Biškup (Katolički Bogoslovni fakultet), koji je također dao ostavku nakon treće sjednice Odbora, a 25. rujna 2006. godine. Prof. Biškupa zamijenila je doc. dr. sc. Lidija Bilić-Zulle (Medicinski fakultet Sveučilišta u Rijeci), a ulogu predsjednika Odbora preuzeo je dotadašnji zamjenik predsjednika doc. dr. sc. Vedran Katavić (Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu);

- prof. dr. sc. Vlasta Zanchi (Fakultet elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje Sveučilišta u Splitu) dala je ostavku nakon devete sjednice.

Etički kodeks

Poslovnik Odbora za etiku (Ur.br.: 355-01-07-1, Klasa: 035-05/07-01/0002) usvojen je na sjednici 3. srpnja 2006. godine, a Etički kodeks (Ur.br.: 533-045-06-02, Klasa: 640-01/06-04/06) usvojen je na sjednici 13. studenog 2006. godine (oba su sastavi dio ovog izvješća). U razdoblju od osnutka Odbora do donošenja Etičkog kodeksa, Odbor je predmete zaprimao ali ih nije obrađivao, izvještavao ili davao o njima svoja mišljenja, osim u najširem kontekstu.

Zadace Odbora

Zadaca Odbora je promicanje etičkih načela i vrijednosti u znanosti i visokom obrazovanju, u poslovnim odnosima i u odnosima prema javnosti, te u primjeni suvremenih tehnologija i u zaštiti okoliša.

Odbor je ispunio svoju zadaću promičući svojom aktivnošću, mišljenjima, javnošću djelovanja te aktivnostima članova Odbora na javnim skupovima, u radu Sveučilišta i znanstvenoistraživačkih ustanova visoka načela kojih je potpisnik.

Točnije:

1. Odbor je zauzeo načelni stav, temeljem čl. 112. st. 3. Zakona, da je etički neprihvatljivo unutar akademske i znanstvene zajednice iznošenje optužbi na račun znanstvene etičnosti kolega bez podnošenja dostatnih dokaza za takve tvrdnje.
2. Napose je etički neprihvatljivo iznošenje nedokazanih i neprovjerenih tvrdnji od strane članova akademske i znanstvene zajednice putem sredstava javnog priopćavanja.

3. Odbor zauzima stav najoštrije osude anonimnog denunciranja i difamiranja znanstvenika i znanstvenih ustanova putem masovnih medija, uključujući internet.
4. Odbor je zauzeo načelni stav da čelnici znanstvenih organizacija imaju sva prava i obveze etičkog karaktera poduzeti svaku potrebitu radnju u skladu sa svojim ovlastima da bi se između pojedinaca i skupina u znanstvenim organizacijama postiglo i trajno zadržalo ozračje međusobne znanstvene tolerancije.
5. U vremenu od osnutka Odbora Sveučilište u Zagrebu je donijelo svoj Etički kodeks, na koji je Odbor dao konstruktivne primjedbe, koje su dijelom usvojene.

Usvojene preporuke, prijedlozi i mišljenja Odbora

Odbor je na razmatranje u proteklom razdoblju zaprimio 16 predmeta, od kojih su neki imali više predstavki. Za 6 predmeta Odbor je donio konačno mišljenje, za 2 predmeta s više predstavki donio je privremene odluke (do završnog postupanja drugih tijela), a 4 predmeta uputio je drugim tijelima na razmatranje. Predmeti koje je Odbor za etiku do sada zaprimio na razmatranje, njihov broj, sadržaj, raznolikost i opseg ukazuju na potrebu postojanja ovakvog savjetodavnog tijela. Kao prilog javnosti djelovanja Odbor za etiku svoje odluke, stajališta i mišljenja učinio je javno dostupnima putem mrežnih stranica Odbora (<http://www.azvo.hr/oezvo>).

Predmeti:

1) Institut prometa i veza

Odbor, kao tijelo koje nije nadležno rješavati pravna pitanja, o kojima se prije svega radi u navedenoj pritužbi, preporučuje Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa, sukladno članku 113. st. 1. Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, da preuzme predmet, kao tijelo koje je u prvom redu zaduženo za nadzor nad zakonitošću rada znanstvenih organizacija. Po pravnim odlukama nadležnih tijela o navedenom predmetu, Odbor će biti u mogućnosti izvršiti etičku kvalifikaciju postupanja u navedenom predmetu.

2) Tomislav Bracanović – Hrvatski studiji

Ocjena o etičkoj prihvatljivosti ili neprihvatljivosti postupanja Povjerenstva za izbor u navedenom slučaju, a na koje podnositelj podnosi svoju pritužbu, ovisi o rješavanju prejudicijalnog pravnog pitanja, tj. odluke o zakonitosti provedenog izbora. Sukladno tome, Odbor, kao tijelo koje nije nadležno rješavati takva pravna pitanja, upućuje podnositelja da navedeni predmet pokuša riješiti redovnim

pravnim putem, tj. podnošenjem odgovarajućih pravnih lijekova za to nadležnim tijelima. Po odluci navedenih nadležnih tijela, Odbor će biti u mogućnosti izvršiti etičku kvalifikaciju postupanja Povjerenstva.

3) *Ana Marušić – Medicinski fakultet*

- Nakon uvida u opsežnu i detaljnu dokumentaciju ovog predmeta u pisanom i elektroničkom obliku, kao i temeljem neovisne međunarodne ekspertize više stručnjaka za znanstvenoistraživačku čestitost priložene predmetu, Odbor, temeljem čl. 112. st. 5. Zakona utvrđuje da za pokretanje postupka kojim bi se izvršila ocjena etičnosti znanstvenog rada prof. dr. sc. Ane Marušić glede sumnje u vjerodostojnost podataka sadržanih u njenom članku objavljenom u časopisu *Journal of Immunology* 2003. godine te time sumnje u znanstvenu čestitost spomenute osobe, nije u konkretnom slučaju utvrđeno postojanje dostatnog dokaznog materijala. Stoga je, smatra Odbor – zbog nedostatka dokaza – u ovom slučaju potrebno odbaciti navedene optužbe i na taj način okončati pokrenute postupke pri nadležnim sveučilišnim i fakultetskim tijelima.

- U ovoj prilici, Odbor smatra potrebnim zauzeti načelni stav, temeljem čl. 112. st. 3. Zakona, da je etički neprihvatljivo unutar akademske i znanstvene zajednice iznošenje optužbi na račun znanstvene etičnosti kolega bez podnošenja dostatnih dokaza za takve tvrdnje. U istom smislu, Odbor smatra da je napose etički neprihvatljivo iznošenje takvih nedokazanih i neprovjerenih tvrdnji od strane članova akademske i znanstvene zajednice putem sredstava javnog priopćavanja.

- U istoj prilici, Odbor zauzima načelni stav, temeljem čl. 112. st. 3. Zakona, da čelnici visokoškolskih i znanstvenih organizacija imaju sva prava i obveze etičkog karaktera poduzeti svaku potrebitu radnju u skladu sa svojim ovlastima da bi se između pojedinaca i skupina u visokoškolskim i znanstvenim organizacijama postiglo i trajno zadržalo ozračje međusobne znanstvene i akademske tolerancije.

4) *Asim Kurjak*

- Tvrdnje navedene u članku dr. Iaina Chalmersa o plagiranju prof. Kurjaka sukladno dostupnoj dokumentaciji istinite su i nedvojbeno je potvrđeno da je tekst preuzet bez naznake o izravnom preuzimanju, pa čak niti navođenjem u popisu literature.

- Tvrdnje dr. Blaasa o plagiranju prof. Kurjaka i dr. Kupešić u 4. poglavlju knjige "Fetal and Neonatal Neurology and Neurosurgery" (3. izdanje, 2001), istinite su i

nedvojbeno poduprte dokazima shodno kojima je izdavač povukao izdanje i u novom izostavio sporno poglavlje.

- U znanstvenom opusu prof. Kurjaka i njegovih suradnika dostupnog putem mreže u bazi Medline, utvrđena je pojavnost višestrukih, tj. suvišnih publikacija i publikacija sa značajnim udjelom teksta koji se preklapa s već objavljenim, te pojavnost i drugih oblika povreda Kodeksa Odbora za etiku u znanosti i visokom obrazovanju ili općeprihvaćenih normi u objavljivanju u biomedicinskim časopisima.

- Slijedom opisanoga Odbor za etiku u znanosti i visokom obrazovanju Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa predlaže da na temelju našeg izvješća i mišljenja, te svojih ovlasti kontaktira odgovarajuća nadležna tijela i poduzme administrativne i druge mjere, općeprihvaćene u demokratskim zemljama, vezane za otkrivanje povreda kodeksa znanstvene etike.

5) *Aida Salihagić-Kadić – Medicinski fakultet*

- Nakon uvida u dokumentaciju ovog predmeta, podržava se, kao etički opravdan, zahtjev prof.dr.sc. Aide Salihagić-Kadić kao članice izbornog stručnog povjerenstva u natječajnom postupku za znanstveno-nastavno zvanje docenta pristupnice dr. sc. Vladiane Crljen-Manestar.

- Temeljem navedenog u toč. 1., preporuča se Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa da provede upravni nadzor nad postupkom izbora u cijelosti te svu dokumentaciju uputi Odboru na daljnje razmatranje.

6) *Slavko Trninić – Bojan Matković*

Za ocjenu o etičkoj prihvatljivosti ili neprihvatljivosti postupanja u navedenom slučaju, a na koje podnositelj podnosi svoju pritužbu, Odboru i dalje nije dostupan uvid u cjelokupnu dokumentaciju vezanu u odnosni predmet. Sukladno tome, Odbor nije u mogućnosti izvršiti etičku kvalifikaciju odnosnog predmeta ili poduzimati mjere opisane Zakonom o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (čl 37, stavak 2 i 3).

7) *Ivo Bićanić – Josip Tica*

Odbor izvještava Ekonomski fakulteta Sveučilišta u Zagrebu da je zaprimilo gornji predmet. Temeljem svojih ovlasti iz čl. 112 st. 3 Zakona, Odbor traži od nadležnih tijela Fakulteta da što je žurnije moguće riješe navedeni slučaj te odmah potom dostave Odboru svoju odluku o predmetu.

8) *Institut za medicinska istraživanja i medicinu rada – Aleksandra Fučić*

- Nakon uvida u opsežnu i detaljnu dokumentaciju ovog predmeta Odbor zauzima načelni stav, temeljem čl. 112. st. 3. Zakona, da je unutar znanstvene zajednice međusobni odnos bez zaštite moralnih standarda i ispunjavanja obveza koje proistječu iz znanstvenoga i intelektualnoga stvaralaštva etički neprihvatljiv.

- U konkretnom slučaju, nakon uvida u svu dostupnu dokumentaciju, a temeljem čl. 112. st. 5. Zakona, Odbor smatra da je postupanje upravnih tijela Instituta za medicinska istraživanja i medicinu rada prema osobama obuhvaćenih predmetom bilo etički prihvatljivo.

- U istoj prilici, Odbor zauzima načelni stav, temeljem čl. 112. st. 3. Zakona, da čelnici znanstvenih organizacija imaju sva prava i obveze etičkog karaktera poduzeti svaku potrebitu radnju u skladu sa svojim ovlastima da bi se između pojedinaca i skupina u znanstvenim organizacijama postiglo i trajno zadržalo ozračje međusobne znanstvene tolerancije.

9) *Zvonko Rumboldt – Dinko Mirić*

- Nakon uvida u izrazito opsežnu i detaljnu dokumentaciju ovog predmeta Odbor zauzima stav, temeljem čl. 112. st. 5. Zakona, da je mišljenje povjerenstva Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu od 30. ožujka 2004. godine (br. pr. 72-1/04) o navedenom predmetu etički utemeljeno i prihvatljivo, te Odbor u ovome predmetu pristaje uz njega.

- U istoj prilici, Odbor zauzima načelni stav, temeljem čl. 112. st. 3. Zakona, da kvalifikacijski radovi moraju biti prepoznatljivi po svojoj izvornosti i znanstvenom doprinosu, o čemu trebaju posebice voditi računa sva tijela koja sudjeluju u postupcima stjecanja akademskih stupnjeva.

10) *Institut za filozofiju – Zdravko Radman*

Odbor izvještava Institut za filozofiju da je zaprimilo gornji predmet. Temeljem svojih ovlasti iz čl. 112 st. 3 Zakona, Odbor traži od nadležnih tijela Instituta da što je žurnije moguće riješe navedeni slučaj te odmah potom dostave Odboru svoju odluku o predmetu radi mogućeg daljnjeg postupanja.

11) *Matko Marušić*

Odbor je jednoglasno zaključio da se profesora Matka Marušića uputi da svoju predstavku pošalje Etičkom povjerenstvu Sveučilišta u Zagrebu.

12) *Iskra Jovanović*

Odbor je jednoglasno zaključio da se uputi zahtjev Etičkom povjerenstvu Sveučilišta u Osijeku da kao svojevrsno I-stupanjsko tijelo riješe slučaj i o tome obavijeste Odbor.

13) Čičak – Badanjak

Odbor je također jednoglasno zaključio da se prof. Čička uputi na Etičko povjerenstvo Sveučilišta u Zagrebu te da se za zaštitu svoji izdavačkih i autorskih prava obrati mjerodavnim sudbenim tijelima.

14) Zlatko Česić

Odbor je jednoglasno zauzeo stajalište da se profesora Česića uputi da se u prvom redu koristivim pravnim lijekovima za rješenje svoga slučaja, budući da je ono prije svega pravno, a ne etičko pitanje i mišljenje Odbora u ovom predmetu prvenstveno ovisi o rješenju prethodnog pravnog pitanja (pitanje nezakonitosti postupka izbora).

15) Gosić – Medicinski fakultet u Rijeci

Odbor je jednoglasno odlučio da se prvo pričekava odgovor Vijeća časti i rektora Sveučilišta u Rijeci, a potom će imenovati izvjestitelja za taj predmet.

Administrativna podrška Odbora

Administrativnu i stručnu podršku radu Odbora za etiku, od konstituirajuće sjednice 6. veljače 2006. g. do zaključno s 2. travnja 2007. godine pružalo je Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, kada tu ulogu preuzima Agencija za znanost i visoko obrazovanje (Ur.br.: 533-08-07-0004, Klasa: 023-01/06/02/00149), u čijim se prostorima od tada održavaju redovite sjednice Odbora. Za 2008. godinu Odbor je uz pomoć AZVO predložio svoj godišnji budžet.

Djelovanje Odbora za etiku predstavljeno je na više europskih i svjetskih znanstvenih i stručnih skupova, sjednicama UNESCO-a te u susretima s predstavnicima sličnih tijela u drugim zemljama (ističemo SAD, Norvešku, Veliku Britaniju te Finsku), kao i u domaćim medijima.

Razvojem i širenjem djelovanja Odbora došlo je to potrebe donošenja izmjena Etičkog kodeksa Odbora i dijela poslovnika, na čemu je Odbor već započeo djelovati.

O detaljima rada Odbora više se može saznati iz zapisnika redovitih sjednica Odbora, koje ne čine sastavni dio ovog izvješća ali se po potrebi može dobiti u njih uvid. Svi zapisnici, dokumentacija, predmeti i pisma Odbora nalaze se u pismohrani Agencije za znanost i visoko obrazovanje.

Suradnja s ustanovama u sustavu znanosti i visokog obrazovanje je najvećim dijelom ostvarena. No postoje i ustanove koje iz neopravdanih razloga ne provode odluke Odbora te predstavljaju izuzetak. Članovi Odbora predviđaju da će i s takvima uspostaviti očekivanu suradnju.

doc. dr. sc. Vedran Katavić

Predsjednik

Odbora za etiku

u znanosti i visokom obrazovanju

Prilozi:

1. Poslovník Odbora za etiku u znanosti i visokom obrazovanju
2. Etički kodeks Odbora za etiku u znanosti i visokom obrazovanju

Temeljem članka 112. stavka I. Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju („Narodne novine“, br. 123/03., 198/03., 105/04. i 174/04.), poslovnika usvojenog na sjednici 3. srpnja 2006. godine (Ur.br.: 355-01-07-1, Klasa: 035-05/07-01/0002) Odbor za etiku u znanosti i visokom obrazovanju donosi sljedeći Etički kodeks, usvojen na sjednici 13. studenog 2006. godine (Ur.br.: 533-045-06-02, Klasa: 640-01/06-04/06).

ETIČKI KODEKS ODBORA ZA ETIKU U ZNANOSTI I VISOKOM OBRAZOVANJU

I. PREAMBULA

Kodeks određuje etičnost kao skup načela, prava i obveza kojima se uređuju ljudski i profesionalni odnosi među nastavnim, znanstvenim, studentskim i administrativnim članovima znanstveno-obrazovne zajednice. Odbor smatra da postoje minimalni etički standardi koji se očekuju od članova ove zajednice u cilju opravdanja javnog povjerenja i vjerodostojnosti znanstvenog i nastavnog radnog napora.

Temeljne vrijednosti za koje se Odbor zalaže su: poštenje, akademska izvrsnost i sloboda, međusobno uvažavanje i ljudsko dostojanstvo, osobna odgovornost i odgovornost ustanova.

Namjera kodeksa je članovima znanstvene i obrazovne zajednice utvrditi opće etičke smjernice i s tim povezane postupke te ih upozoriti na dužnosti i obveze koje proizlaze iz tog članstva.

Kodeks promiče etička načela i vrijednosti u znanosti i visokom obrazovanju te poslovnim odnosima, odnosima prema javnosti, primjeni suvremenih tehnologija i u zaštiti okoliša te utvrđuje postupke u slučajevima odstupanja od spomenutih standarda.

Svrha kodeksa je utvrditi očekivane odnose temeljene na odgovornosti i poštenju, a ne izrijekom nabrajati što nije dopušteno.

Kodeksom se ne ograničava ljudska, intelektualna i akademska sloboda, već naglašava značaj civiliziranog odnosa među svim članovima zajednice i odgovorno ostvarivanje prava u skladu s odgovornošću u znanstvenoistraživačkom, nastavnom radu i akademskim obvezama.

Kodeks je podložan izmjenama i dopunama u skladu s razvojem djelovanja Odbora.

Primjena ovog kodeksa pretpostavlja dobru namjeru i poštenu prosudbu, a odnosi se na sve ustanove u sustavu visokog školstva i znanosti s pravom javnosti u Republici Hrvatskoj.

II. KODEKS PONAŠANJA

Članak 1.

Osobe obuhvaćene ovim kodeksom dužne su ponašati se tako da očuvaju povjerenje javnosti u etičko postupanje ustanova u kojima rade, studiraju ili volontiraju, ili čije prostore i sredstva koriste na druge načine.

ODGOVORNA PROVEDBA ZNANSTVENOG I NASTAVNOG RADA

Članak 2.

Članovi obuhvaćeni kodeksom provode znanstveni i nastavni rad u skladu s najvišim etičkim standardima i standardima odgovorne provedbe tog rada. To uključuje, ali se ne

ograničava samo na znanstvenu čestitost, kolegijalnost, zaštitu ispitanika, zaštitu i brigu o pokusnim životinjama i društvenu odgovornost.

(1) Znanstvena čestitost temelji se na sljedećim postavkama:

- Predmnijeva se da su svi suradnici stručni, tj. kompetentni u području svog znanstvenog i nastavnog rada, dok se ne dokaže suprotno.
- Rezultati znanstvenog rada, posebice znanstvenih istraživanja, prikupljaju se u skladu s najvišim standardima etičke i znanstvene prakse, poštujući najviše tehničke standarde. Potrebno je poduzeti sve razumne korake da se osigura točnost i istinitost podataka koje su prikupile druge osobe, grupe ili ustanove, i detaljno dokumentirati sve izvore i kvalitetu podataka.
- Izvorni podaci trebaju se pohraniti, čuvati, obrađivati, koristiti i prenositi tako da se, unutar razumnih granica, spriječi njihov gubitak, uništenje, pristup nepozvanima, razotkrivanje povjerljivih i tajnih podataka ili moguće zlouporabe najmanje tijekom 10 godina od završetka istraživanja. Po objavljivanju rezultata, svi izvorni podaci moraju, u razumnim okvirima, biti dostupni na uvid.
- Predmnijeva se da je sva obrada podataka proizašlih iz istraživanja ispravna i u skladu sa znanstvenom metodologijom, dok se ne dokaže suprotno.
- Predmnijeva se da prikazani rezultati istraživanja u bilo kojem obliku dosljedno odgovaraju provedenim istraživanjima, te niti u najmanjoj mjeri ne postoji izmišljanje, krivotvorenje ili plagiranje podataka, rezultata, ideja, postupaka ili riječi u postupcima predlaganja, provođenja, revizije ili prikazivanja istraživanja, dok se ne dokaže suprotno.

(2) Kolegijalnost

- Predmnijeva se da autori i koautori svih znanstvenih uradaka, posebice znanstvenih publikacija, zadovoljavaju sljedeće kriterije: djelatno sudjelovanje u (A) razvoju ideje istraživanja, izradbi koncepta i oblika istraživanja; (B) prikupljanju, obradbi ili tumačenju rezultata istraživanja; i (C) pisanju i oblikovanju znanstvenog uratka ili kritičkoj reviziji i konačno odobrenju takvog uratka. Svaki autor treba zadovoljiti barem jedan uvjet iz svake kategorije (A), (B) i (C) te moći braniti intelektualni sadržaj objavljenih publikacija.
- Upravna, tj. ustrojno nadređena funkcija unutar ustanove, financijska ili druga potpora nisu same po sebi kvalifikacije za prisvajanje autorstva.
- Svako sudjelovanje u istraživanju, koje ne predstavlja autorstvo, potrebno je odgovarajuće spomenuti.
- Svaki član ove zajednice ima pravo na jednak pristup relevantnim informacijama i uporabi javno financirane opreme i materijala, uvažavajući posebne propise.
- Izvorni podaci se uobičajeno ne objavljuju u znanstvenom radu, primjerice nukleinski ili bjelančevinski nizovi, kristalografski podaci i slično, već ih se odlaže u odgovarajućim, javno dostupnim bazama. To uključuje i pristup jedinstvenim materijalima (primjerice monoklonskim protutijelima, bakterijskim

sojevima, mutiranim staničnim linijama i sl.) i neobjavljenim podacima koji su ključni za ponavljanje objavljenih istraživanja.

- Mentorski odnos mora počivati na međusobnom uvažavanju i poštovanju intelektualnog vlasništva i drugih prava ostvarenih tijekom znanstvenog rada u okviru tog odnosa, bez iskorištavanja nadređenosti mentorskog položaja.

(3) Zaštita ispitanika

- Od istraživača i ustanova u kojima se istraživanja provode, zahtijeva se pridržavanje odgovarajućih međunarodnih i nacionalnih zakona i pravilnika o zaštiti ispitanika. Pri tome je potrebno jamčiti dragovoljno sudjelovanje svih ispitanika, povjerljivost, tajnost i anonimnost podataka o ispitanicima te povoljan omjer boljitka/rizika za ispitanike.

(4) Zaštita/briga o pokusnim životinjama

- Ako su u istraživanje uključene pokusne životinje, istraživač jamči striktno pridržavanje Zakona o dobrobiti životinja, te europske konvencije o radu s laboratorijskim životinjama.

(5) Društvena odgovornost

- Zahtijeva se pridržavanje najviših ekoloških normi uz detaljan opis utjecaja na okoliš, kao i načine zbrinjavanja toksičnog i drugog otpada nastalog tijekom istraživanja; sukladno pozitivnim propisima Republike Hrvatske.

OBVEZE PREMA MATIČNOJ USTANOV I JAVNOSTI

Članak 3.

U zasnivanju i ispunjavanju svih ugovornih, znanstvenih, nastavnih i drugih obveza prema matičnoj ustanovi, drugim ustanovama u sustavu i javnosti zahtijeva se pridržavanje najviših etičkih standarda što uključuje: poznavanje pravila i statuta ustanove te odgovarajuće zakonske regulative; nepostojanje financijskog i vlasničkog sukoba interesa i nepostojanje sukoba interesa spram matične ustanove; nepostojanje sukoba privrženosti pri provođenju istraživanja; ne dovođenje javnosti u zabludu predstavljanjem vlastitih istupa ili stavova kao službenih stavova akademske ili znanstvene zajednice.

ODNOS PREMA STUDENTIMA

Članak 4.

Prema studentima, uključujući i poslijediplomski status, se treba odnositi s poštovanjem, objektivno, otvoreno i pravično, a sa saznanjima o privatnosti studenta potrebno je odnositi se povjerljivo. Potrebno je poticati slobodnu razmjenu mišljenja i objektivnu raspravu.

Ne smije se zlorabiti položaj moći i nadređenosti studentima za osobni probitak. U slučaju osobnih sukoba, sukoba interesa ili privida sukoba interesa zbog rodbinskih ili bliskih odnosa sa studentima, o takvome je sukobu nužno obavijestiti nadređene koji moraju osigurati objektivnost i nepristranost u akademskom okruženju prema takvom studentu.

ODNOS PREMA OSTALIM ZAPOSLENICIMA

Članak 5.

Svi su u ovom odnosu dužni poštovati međusobno dostojanstvo i odnositi se civilizirano i bez predrasuda i diskriminacije.

Nedopustivo je stvarati neprijateljsko radno, nastavno i akademsko okružje uznemiravanjem te neprimjerenim ponašanjem koje ima cilj povredu dostojanstva, ometanje ispunjavanja obaveza ili smanjenje kvalitete života. Nedopustivo je usmeno, pisano, fizički ili prikazivanjem naglašavati spol ili spolnost ili na drugačije načine spolno uznemiravati i tako dovoditi ostale u neugodni položaj.

DUŽNOSTI, OBVEZE I PRAVA STUDENATA

Članak 6.

Pravo studenta je uživanje pune ljudske, akademske i intelektualne slobode bez predrasuda, kao i svih ostalih članova ove zajednice. Očekuje se da studenti pošteno i etično ispunjavaju svoje obaveze, da im je temeljni cilj akademska izvrsnost, da se ponašaju civilizirano, s poštovanjem i bez predrasuda. U akademskom okruženju, znanstvenom radu i objavljivanju rezultata toga rada za studente vrijede ista pravila, dužnosti i prava kao i za ostale članove obuhvaćene ovim Kodeksom.

ODGOVORNOST USTANOVA U SUSTAVU

Članak 7.

Ustanove u sustavu su dužne precizno i nedvosmisleno odrediti pravila, propise i postupke, kao i dužnosti i odgovornosti svih uključenih. Ustanove su obvezne promicati etičnost u svim opisanim vidovima te obrazovati sve sudionike o pravilima, njihovim pravima i obvezama. Ustanova ima etičku odgovornost dosljedno provjeravati pridržavaju li se svi uključeni propisanih pravila.

ZNANSTVENO NEPOŠTENJE I PRIJEVARA U ZNANOSTI

Članak 8.

Znanstveno nepoštenje definiramo kao izmišljanje, krivotvorenje te plagiranje u predlaganju i provođenju istraživanja, recenziji ili objavljivanju rezultata. Razlike u mišljenju ili ispričiva zabluda nisu znanstveno nepoštenje.

Radnje koje su u suprotnosti s pravilima odgovorne provedbe istraživanja te se određuju kao znanstvena prijevara i nepoštenje osobito jesu:

- (1) Izmišljanje – izmišljanje podataka ili rezultata i njihovo bilježenje ili objavljivanje.
- (2) Krivotvorenje – zloraba materijalima istraživanja, opremom ili postupcima te mijenjanje i naknadna manipulacija izvornim podacima ili njihovo neutemeljeno ispuštanje iz analize (primjerice u svrhu „uljepšavanja“ rezultata).
- (3) Plagiranje – prepisivanje ili preuzimanje ideja, misli, riječi i rezultata drugih autora i prikazivanje kao svojih ili novih. U obzir je potrebno uzeti i pravila, tj. posebnosti pojedinih akademskih disciplina vezane uz konvenciju, stil i očekivanja načina citiranja objavljenih djela.

- (4) Onemogućavanje rada drugih znanstvenika, znanstvenih skupina ili dr. namjernim oštećivanjem ili uništavanjem materijala, opreme ili podataka.
- (5) Suvišne, tj. dvostruke i višestruke publikacije istovjetnog izvornog znanstvenog rezultata (osim kada je to službeno drugačije regulirano, uz jasnu naznaku i odobrenje primarnog publikacijskog tijela).
- (6) Istodobno slanje rukopisa znanstvenih radova na recenziju ili objavljivanje u više časopisa, osim kada je to službeno drukčije regulirano.
- (7) Zloraba autorstva:
 - a. Poklonjeno autorstvo – nezasluženo autorstvo, bez ispunjavanja uvjeta autorstva (v. Čl. 2. st. 2) i zahtjevi za takvim, nezaslužnim autorstvom
 - b. Podmetanje autorstva – gdje se nekoga bez znanja i pristanka dopisuje na popis autora
 - c. Brisanje autora koji ispunjavaju uvjete za autorstvom s popisa autora
- (8) Namjerno krivo ili naklono citiranje literature.
- (9) Iskrivljeno i neistinito obavještanje o stanju vlastitih radova (primjerice „u tisku“ ili „prihvaćen za objavljivanje“ ako to nije istina).
- (10) Skrivanje sukoba interesa i privrženosti.

SUKOB INTERESA I PRIVRŽENOSTI

Članak 9.

Sukob interesa je pojava u kojoj djelovanje člana ove zajednice uključuje postojanje sukoba osobnih interesa i obveza prema ustanovi, ili u razumnoj mjeri postoji privid takve situacije.

Sukob privrženosti je pojava u kojoj postoji djelovanje ili zaposlenost koje ograničuje obavljanje radnih obveza i odgovornosti preuzetih od matične ustanove.

Nužno je da se svaki sukob interesa i privrženosti podnese na uvid ustanovi na procjenu, tako da ih se može, u razumnoj mjeri, izbjeći i nadzirati.

Članak 10.

U ustanovama u sustavu potrebno je, zbog izbjegavanja nepotizma, izbjegavati zapošljavanje osoba za koje se, zbog rodbinskih ili bliskih odnosa s osobama koje bi im bile izravno nadređene, može, u razumnoj mjeri, procijeniti postojanje sukoba interesa.

REPUBLIKA HRVATSKA
ODBOR ZA ETIKU U ZNANOSTI I VISOKOM
OBRAZOVANJU

Klasa: 640-01/06-06/1

Ur. br.: 355-04-06-1

Temeljem članka 112. stavka I. Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju („Narodne novine“, br. 123/03., 198/03., 105/04. i 174/04.) Odbor za etiku u znanosti i visokom obrazovanju donosi sljedeći poslovnik, usvojen na sjednici 3. srpnja 2006. godine (Ur.br.: 533-04-06-1, Klasa: 640-01/06/04/4).

POSLOVNIK O RADU
ODBORA ZA ETIKU U ZNANOSTI I VISOKOM OBRAZOVANJU

I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Ovim Poslovnikom uređuju se prava i dužnosti predsjednika, zamjenika predsjednika i članova Odbora za etiku u znanosti i visokom obrazovanju (u daljnjem tekstu Odbor), način rada i odlučivanja Odbora, odluke i drugi akti Odbora, odnos Odbora i Hrvatskog sabora (u daljnjem tekstu Sabor), odnos Odbora i Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa (u daljnjem tekstu Ministarstvo), javnost rada Odbora, novčana podloga za rad Odbora te druga pitanja značajna za rad Odbora.

Članak 2.

Članove Odbora imenuje Sabor.

Predsjednika i zamjenika predsjednika izabiru članovi Odbora većinom glasova u smislu članka 17. ovog pravilnika.

Članovi Odbora i druge osobe koje sudjeluju u radu Odbora dužne su pridržavati se odredaba ovog Poslovnika.

Članak 3.

Sjedište Odbora je u Zagrebu. Iznimno, ako tako odluči, može zasijedati i u drugim mjestima Republike Hrvatske.

Za pismena Odbora rabe se obrasci s grbom Republike Hrvatske i nazivom Odbora ispisano na hrvatskom jeziku.

II. PRAVA I DUŽNOSTI PREDSJEDNIKA I ČLANOVA ODBORA

Članak 4.

Predsjednik Odbora:

- predstavlja Odbor,
- priprema, saziva i predsjedava sjednicama Odbora,
- predlaže dnevni red sjednice,
- objavljuje rezultate glasovanja,
- određuje koji će član Odbora sazvati i predsjedati sjednicom u nenazočnosti predsjednika i zamjenika predsjednika,
- potpisuje akte (prijedloge, primjedbe i preporuke) koje donosi Odbor,
- potpisuje zapisnike sa sjednica Odbora,
- obavlja i druge poslove utvrđene zakonom i ovim poslovnikom.

U nenazočnosti predsjednika Odbora njegove dužnosti preuzima zamjenik predsjednika.

Članak 11.

Predmeti Odboru upućuju se izravno, putem Ministarstva ili putem Agencije za znanost i visoko obrazovanje.

Odbor u pravilu raspravlja o predmetima o kojima je prethodno postupano u predmetnoj ustanovi (fakultet, sveučilište, institut, itd...), osim ako Odbor ne smatra opravdanim izravno preuzeti predmet.

Odbor u svojem radu, ovisno o predmetu, može tražiti dodatne stručne informacije mjerodavnih stručnjaka.

Predmet koji se predloži Odboru mora biti potpun. Ako predmet sadrži neku manjkavost zbog koje se ne može uvrstiti u postupak, Odbor će ga vratiti podnositelju ili nadležnoj ustanovi na dopunu uz obrazloženje. Ako podnositelj, bez valjanog obrazloženja, ponovo ne otkloni manjkavost Odbor ne će raspravljati o predmetu.

3. Predsjedanje i sudjelovanje

Članak 12.

Sjednici Odbora predsjedava predsjednik Odbora, a u njegovoj nenazočnosti ili spriječenosti zamjenik predsjednika Odbora ili član kojeg predsjednik ili zamjenik predsjednika odredi.

Članak 13.

Sjednici može pribivati i Ministar znanosti, obrazovanja i športa (u daljnjem tekstu Ministar) ili osoba koju on odredi. Sjednici mogu biti nazočne i druge osobe koje nisu članovi Odbora ako ih Odbor pozove. Takve osobe mogu sudjelovati u raspravi, ali nemaju pravo glasa.

4. Tijek sjednice i odlučivanje

Članak 14.

Nakon otvaranja sjednice, predsjednik Odbora daje potrebna objašnjenja u vezi s radom sjednice kao i obavijesti o drugim prethodnim pitanjima.

Predsjednik Odbora izvještava o broju nazočnih članova sjednici kao i o nenazočnim članovima.

Članak 15.

Poslije utvrđivanja dnevnog reda raspravlja se o pojedinim točkama redom koji je utvrđen i prihvaćen dnevnim redom.

Članak 16.

Odluke se donose nakon rasprave na temelju izvješća predmetnih izvjestitelja.

Za donošenje pravovaljanih odluka potrebna je nazočnost većine članova Odbora, te natpolovičan broj glasova nazočnih članova Odbora, osim u slučajevima kada je ovim poslovníkom drugačije utvrđeno.

Članak 17.

Glasovanje na sjednici u pravilu je javno. Tajno glasovanje moguće je uz prethodni dogovor članova Odbora, na prijedlog nekog od članova Odbora.

Članovi Odbora glasuju za prijedlog odluke, protiv prijedloga odluke ili se suzdržavaju od glasovanja.

Javno se glasuje istodobnim dizanjem ruke ili poimeničnim izjašnjavanjem.

Poslije glasovanja predsjednik ili zamjenik predsjednika utvrđuje rezultat glasovanja.

Ukoliko je prijedlog o kojem Odbor odlučuje pitanje kod kojeg bi moglo doći do sukoba interesa nekog od članova Odbora, u prethodnoj raspravi Odbor će odlučiti kako postupiti u cilju izbjegavanja sukoba interesa. Svi članovi Odbora dužni su unaprijed obavijestiti Odbor o mogućim osobnim sukobima interesa vezanih za predmete podnesene Odboru.

Članak 18.

Odbor odlučuje većinom glasova nazočnih članova.

Članak 19.

Ako zakonom ili odlukom Odbora nije drugačije određeno, Odbor će donijeti odluku o pojedinim predmetima iz svoje nadležnosti, u pravilu, u roku od tri mjeseca, po prikazu na Sjednici Odbora.

O predmetima koji se razmatraju po prekoračenju rokova u smislu stavka 1. ovog članka Predsjednik će upoznati Odbor o njihovom sadržaju i razlozima prekoračenja rokova.

Povjerljivim podacima smatraju se:

- dnevni red sjednice,
- zapisnik Odbora,
- rasprava nazočnih na sjednici,
- akti i podaci koje Odbor na sjednici proglasi povjerljivima.

Postupanje s dokumentima i podacima koji se smatraju povjerljivima, službenim, vojnim odnosno državnim tajnama, uređuje se zakonom a u slučaju Odbora i uputom predsjednika Odbora.

Članovi Odbora mogu se u javnosti izjašnjavati o problematici iz područja etike, ali ne o pitanjima navedenim u pozivu za određenu sjednicu s dnevnim redom, i to u razdoblju od primitka poziva s dnevnim redom pa do usvajanja zapisnika sjednice na kojoj je zaključena rasprava o tom pitanju.

Predsjednik i članovi Odbora, te osobe nazočne na sjednici dužne su čuvati kao povjerljiv podatak sve ono što su doznali na sjednici Odbora.

Svaki član Odbora može, u smislu odredbi prethodnih stavaka ovog članka, nakon zaključenja rasprave o pojedinom pitanju i usvajanja zapisnika s te sjednice, osobne stavove iznositi javno.

Članovi Odbora ne smiju iznositi stajališta drugih članova Odbora o pitanjima koja su iznesena u kontekstu rasprave na sjednici Odbora, kao ni dijelove rasprave ili osobna imena vezana uz raspravu.

Nepostupanje u skladu s prethodnim stavcima ovog članka, osnova je za pokretanje postupka za razrješenje u smislu odredbe članka 6. stavka 1. točke 4. ovog Poslovnika.

VIII. NOVČANA PODLOGA ZA RAD ODBORA

Članak 31.

Novčanu podlogu za djelovanje Odbora osigurava, na prijedlog Odbora, Ministar u proračunu Republike Hrvatske u skladu sa zakonom.

Nalozi i ovlaštenje iz prethodnog stavka moraju biti u pisanoj formi.

IX. ZAVRŠNE ODREDBE

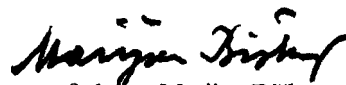
Članak 32.

O pravilnoj primjeni ovog Poslovnika skrbi predsjednik Odbora.

Ovaj Pravilnik stupa na snagu danom donošenja, a donosi ga Odbor natpolovičnom većinom svih članova i dostavlja svim članovima.

U Zagrebu, 3. srpnja 2006.

Predsjednik Odbora za etiku
u znanosti i visokom obrazovanju:

prof. dr. sc. Marijan Biškup